Рада бізнес-
ОМБУДСМЕНА

Нова податкова модель на час війни

Короткий огляд

17 березня 2022 року набрав чинності Закон №2120-IX – один із базових законодавчих актів, яким запроваджено нову податкову модель на час війни. Інспекторки Ради бізнес-омбудсмена Юліана Ревюк та Юлія Михайлюк проаналізували основні нововведення цього закону

Основні нововведення закону:

Єдиний податок не лише для малих бізнесів, але і для середніх та великих підприємств

Детальніше

Пільги з реалізації пального

Детальніше

ПДВ-лібералізація

Детальніше

«Точкова» підтримка підприємців:

- єдиний податок
- єдиний внесок
- земельний і екологічний податки

Детальніше

Зменшення контролю

Детальніше

1 Єдиний податок не лише для малих бізнесів, але і для середніх і великих підприємств

Період дії змін:

тимчасово, з 1 квітня 2022 року до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану

Суть змін:

Закон передбачив спрощений підхід до оподаткування великих та середніх підприємств із річним доходом до 10 млрд грн. Закон дозволяє таким підприємствам сплачувати єдиний податок з доходу на рівні 2%. Характерні для спрощеної системи вимоги щодо обмеження по кількості працівників та по видах діяльності до підприємств застосовуватися не буде. Виняток встановлено лише для грального бізнесу, підакцизних товарів, видобутку та реалізації корисних копалин та деяких інших. Податок буде сплачуватися за правилами, встановленими для 3-ї групи платників єдиного податку, тобто із звільненням від податку на прибуток, ПДВ та інших платежів. Єдиний податок підлягатиме сплаті авансом щомісяця до 15 числа.

Перейти на спрощену систему оподаткування можна лише на підставі заяви підприємства, поданої до податкового органу за місцем податкової адреси. Після припинення воєнного стану такі платники втратять право на використання спеціальної спрощеної системи оподаткування.

Кабінет міністрів України (КМУ) має право самостійно визначати особливості нарахування та сплати єдиного податку. Тому Рада буде працювати спільно з Урядом для налагодження належної розробки КМУ відповідних норм із дотриманням духу та мети Закону №7137-д.

Важливо:

Положення Закону не адресують ризиків, пов’язаних із можливим анулюванням реєстрації платника ПДВ щодо тих середніх і великих підприємств, які перейдуть на спрощену систему оподаткування, а також нарахуванням так званих «компенсуючих» податкових зобов’язань на вартість товарів, послуг, активів таких підприємств. Для урегулювання таких ризиків 18 березня 2022 року Рада звернулася до Мінфіну та ДПС України із проханням підготувати і опублікувати відповідні роз’яснення, а також розробити і внести на розгляд ВРУ відповідні законодавчі ініціативи.

21 березня 2022 року ДПС України надала роз’яснення щодо особливостей застосування єдиного податку за ставкою 2% для платників ПДВ (https://www.facebook.com/TaxUkraine/posts/273085088322816). Зокрема, було роз’яснено, що підприємствам, які на час переходу на спрощену систему оподаткування перебувають у статусі платника ПДВ, реєстрацію платника ПДВ не буде анульовано. Також було роз’яснено наслідки для платників ПДВ при автоматичному відновленні правил нарахування та сплати ПДВ після завершення воєнного стану.

Рада продовжуватиме працювати із Мінфіном та ДПС України, щоб відповідні положення також були закріплені змінами до податкового законодавства.

2 Пільги з реалізації пального

Мета змін:

стабілізувати ціни на пальне та забезпечити його необхідний обсяг

Період дії змін:

тимчасово, протягом дії режиму воєнного надзвичайного стану

Суть змін:

Закон встановив спеціальні розміри податків по операціях з реалізації пального, зокрема:

- акциз – 0%;
- ПДВ – 7% замість загальної ставки 20%.

3 ПДВ-лібералізація

Мета змін: зменшити податкове навантаження на платників ПДВ під час війни, усунути адміністративні бар'єри

Період дії змін:

тимчасово, протягом воєнного стану

Суть змін:

Платники ПДВ отримують право формувати податковий кредит на підставі самих лише первинних документів, без зареєстрованих у ЄРПН податкових накладних. Це знімає пласт проблем, пов'язаних із функціонуванням СМКОР: зупинення реєстрації податкових накладних внаслідок відповідності критеріям ризиковості господарської операції/критеріям ризиковості платника податку/неприйняття таблиці даних. Однак протягом 6 місяців після припинення або скасування дії воєнного стану платники будуть все одно мають зареєструвати усі податкові накладні і відкоригувати сформований раніше податковий кредит.

Період дії змін:

тимчасово, протягом воєнного, надзвичайного стану

Суть змін:

Платникам ПДВ скасовується обов'язок нараховувати т.зв. «компенсаційний» ПДВ щодо товарів:

- знищених або втрачених внаслідок форс-мажору;
- переданих у державну чи комунальну власність для потреб забезпечення оборони України.

Важливо:

Тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану, зупинено також дію норм Податкового кодексу України, які встановлюють процедуру узгодження сум бюджетного відшкодування ПДВ. Дозволяється лише проведення камеральних перевірок податкових декларацій або уточнюючих розрахунків, до яких подано заяву про повернення суми бюджетного відшкодування, показники яких сформовані на підставі ПН/РК, зареєстрованих у ЄРПН, та/або митних декларацій (з окремими винятками по товарах). Це означає, що фактично бюджетне відшкодування ПДВ у випадку віднесення сум до складу податкового кредиту на підставі одних лише первинних документів проводитися не буде.

4 «Точкова» підтримка підприємців: єдиний податок, єдиний внесок, земельний і екологічний податки

Мета змін: зменшити податкове навантаження (зокрема, за рахунок місцевих податків)

а. Єдиний податок

Період дії змін:

тимчасово, з 1 квітня 2022 року до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану

Суть змін:

ФОП – платники єдиного податку 1-ої та 2-ої групи мають право не сплачувати єдиний податок. Для цього не потрібно заповнювати декларацію за відповідний період.

Важливо:

Нова податкова модель наразі не передбачає жодних змін для платників єдиного податку третьої групи, які сплачують єдиний податок за ставкою 3% або 5%. Для переходу на «воєнну» модель сплати єдиного податку за ставкою 2% таким платникам також необхідно подати відповідну заяву (див. розділ 1 цієї брошури).

б. Єдиний внесок

Період дії змін:

тимчасово, з 1 березня 2022 року до припинення або скасування воєнного стану, також протягом 12 місяців після припинення або скасування такого воєнного стану

Суть змін:

ФОП, особи, які провадять незалежну професійну діяльність, а також члени фермерського господарства, мають право не нараховувати, не обчислювати та не сплачувати єдиний внесок за себе. Для цього розрахунок єдиного внеску у складі податкової декларації не заповнюється.

Додатково, *під час періоду мобілізації* роботодавці, які є платниками єдиного податку 2-ої і 3-ої груп, мають право не сплачувати єдиний внесок за найманих працівників, призваних на військову службу – такі суми будуть компенсовані з державного бюджету.

Також *на період дії воєнного, надзвичайного стану та протягом 3 місяців після його припинення або скасування* на суми недоїмки єдиного внеску не нараховується пеня і не застосовуються штрафи.

в. Земельний податок

Період дії змін:

тимчасово, на період з 1 березня 2022 року по 31 грудня року, наступного за роком, в якому припинено або скасовано воєнний стан (тобто, щонайменше до 2023 року включно)

Суть змін:

Не нараховується і не сплачується плата за землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) щодо земельних ділянок, які:

- розташовані на територіях, на яких ведуться або велися бойові дії (у відповідності до переліку Кабміну);
- розташовані на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації (згідно з переліком Кабміну);
- визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди

г. Екологічний податок

Період дії змін:

тимчасово, за 2022 рік

Суть змін:

Не нараховується та не сплачується екологічний податок за об'єктами оподаткування, що розташовані на територіях, на яких ведуться або велися бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації. Перелік відповідних територій визначається Кабміном.

5 Зменшення контролю

Мета змін: мінімізація адміністративного тиску

Період дії змін:

тимчасово, протягом воєнного стану до його припинення або скасування

Суть змін:

Податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються. Серед винятків – дозволяється проведення камеральних перевірок щодо бюджетного відшкодування і фактичних перевірок (зокрема, на предмет проведення безготівкових розрахунків).

Також встановлено мораторій на проведення документальних перевірок відносно правильності нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску, який діє *протягом воєнного, надзвичайного стану і 3-ох місяців після його припинення або скасування*.